

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 11. Ad validam Sacramentorum confectionem necessaria non est
fides, nec probitas Ministri; necessaria tamen est interna voluntas ipsius,
qua intendat facere quod facit Ecclesia, facere utique ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

cum Parmenianus contenderet, Ministrum improbum conferre non posse Sacramentum: *Nunquam enim (inquit) divina legis censura patitur, ut vivificare quemquam mortuus possit, curare vulneratos, illuminare caecos, vestire nudos, & mundare pollutos.* Respondet, quod non homo minister, sed Christus Dominus per Sacramenta suscitavit mortuos, Dominus curat vulneratos, Dominus illuminat caecos, Dominus vestit nudos, Dominus mundat pollutos.

CAPUT XI.

Ad validam Sacramentorum consecutionem necessaria non est fides, nec probitas Ministri; necessaria tamen est interna voluntas ipsius, qua intendat quod facit Ecclesia, facere utique Sacramentum.

76 **N**ec fidem, nec probitatem Ministri ad hoc necessariam esse, traditio est totius Ecclesiae, quae ideo non rebaptizat, ab haereticis, vel improbis Ministris baptizatos. De qua traditione S. Stephanus Papa testimonium perhibuit, dum S. Cypriano hac in causa scripsit: *Nihil innovetur, nisi quod traditum est*, apud Cyprian. epist. 74. Et ratio petitur ex dictis cap. precedenti. Siquidem Christus est Minister principalis Sacramentorum. Actio vero Ministri principalis irrita non redditur per infidelitatem, nec per improbitatem sententis boni Iudicis irrita non redditur per vocem mali praeconis.

77 Siquis objiciat 1. canones 46. & 47. Apostolorum in contrarium. 2. illud Proverb. 15. *Sacrificia impiorum execratio est Domino et Ecclesiae.* 34. *Dona iniquorum non probat Altissimum.*

Respondet certissimum esse ex allato testimonio S. Stephani, canones illos spurios esse, non Apostolicos. Unde nec illos unquam pro suo errore Cyprianus allegavit. Quod alioqui fecisset. Ex allatis vero sacris textibus solum consequens est, quod Sacramenta ab haereticis, & improbis confecta, nec Deo accepta sint ex opere operantis, nec valorem suum, & dignitatem obtineant ab ejusmodi Ministro instrumentali, sed tantum a Christo, tamquam Ministro principali. Ut enim Augustinus l. 2. contra Parmen. c. 6. *non est iniquus Christus, qui pro nobis seipsam obtulit.*

78 Unde Hieremias, Patriarcha Constantinopolitanus, Wittembergensibus scribens, ex sensu Ecclesiae Orientalis, dicit, *etiam per improbos & indignos Ministros Sacramenta recte confici. Ipsos quidem Ministros nihil illis adjuvari; imo maxime inde damno affici. Eos tamen qui per manus eorum ita Sacramenta accipiunt, eandem nihilominus utilitatem percipere, ac eodem plane modo sanctificari. Dei autem gratia per indignos Ministros operatur, & ipsa perficit Sacramenta omnia.*

79 Ad hoc tamen ut valida sint Sacramenta, ab haereticis, improbis, vel aliis quibuscumque Ministris confecta, necessaria est in ipsis voluntas interna faciendi quod facit Ecclesia. Proflus enim rejiciendus est error Lutheri apud Bellarminum l. de Sacram. c. 28. dicentis: *Sacramenta posse conferri ab ebrio, imo etiam a pica.* Proflus (inquam) rejiciendus, non solum quia actus administrandi Sacramenta est actus proprie humanus, cujus incapaces sunt ebrii & picae: verum etiam quia Florentinum in instructione Armenorum, & Tridentinum sess. 7. can. 11. ad conficiendum Sacramenta requirunt in Ministris *intentionem saltem faciendi quod facit Ecclesia.* Quod haud dubie intelligunt de intentione interna, sine qua vere intendere non possunt quod facit Ecclesia. Vera siquidem intentio, actus est internus.

Nec minus rejiciendus est alter error Lutheri 80 lib. de captiv. Babil. dicentis, *quidquid credimus nos recipere (dum Sacramenta recipimus) vere recipere, quidquid faciat, vel non faciat, simulat, vel jocetur Minister.* Hic est enim error, contra quem (teste Pallavicino l. 9. cap. 6. n. 3.) vibratus fuit Canon 11. Concilii Tridentini sess. 7. *Siquis dixerit in Ministris, dum Sacramenta conficiunt, & conferunt, non requiri intentionem, saltem faciendi quod facit Ecclesia, anathema sit.*

Fide proinde certum est, in Ministro Sacramentorum, necessariam esse intentionem faciendi quod facit Ecclesia. Nec de eo controversia est inter Catholicos. Sed de eo solum controversia nuper fuit, quid importet requisita intentio faciendi quod facit Ecclesia? An solum voluntatem ferio peragendi ritum externum, sive adhibendi materiam & formam, quam adhibet Ecclesia? An vero importet voluntatem faciendi Sacramentum?

Primam voluntatem, seu intentionem suffice- 82 re, plures & graves Doctores, Veteres & Recentiores docent, videlicet (praeter Paludanum & Sylvestrum) Catharinus Opuic. de intentione Ministri, Salmeron to. 13. disp. 2. Marius Scribonius, Doctor Gallus, in sua Panathia. Contenson. to. 7. differt. 2. in Appendice, Franciscus Farvacquez Opuic. de Sacram. in genere cap. 6. q. 3. Florentius de Cocq. lo. 3. tr. 7. art. 3. conclus. 4. Joan. Bapt. du Hamel to. 6. tr. de Sacram. differt. 2. cap. 4. pro opinione sua recententes Augustinum, Innocentium IV. & S. Thomam. Sed perperam, ut infra patebit.

Dicendum ergo (cum communi sententia) 83 secundam voluntatem, seu intentionem, non quidem explicitam, seu expressam, sed saltem implicitam & confusam esse necessariam, sic ut tamen esse necessarium non sit expresse cogitare de faciundo Sacramento, nec credere quod per talem actionem fiat Sacramentum; imo Sacramentum conficere possit, qui contrarium expresse credit; necessarium tamen sit velle facere, quod Christus instituit, vel saltem id quod facit gens seu natio Christianorum, dum ritum illum externum ferio ponit. In hac quippe confusa voluntate, implicitate involvitur voluntas faciendi Sacramentum, tamen haereticus, vel paganus, vel atheus involvi non poterit.

Hanc nostram communemque sententiam pu- 84 tant aliqui esse de fide, oppositamque Catharini, Salmeronis, & aliorum n. 82. relatorum esse damnatam a Concilio Tridentino. Sed verius est a Tridentino solum damnatam esse sententiam Lutheri n. 80. exhibitam, sicut & eam quam Leo X. in Bulla contra Lutherum damnavit, videlicet, *Sacramentum validum esse, etiamsi verba a Ministro irrisorie & jocosè dicantur.* A quo errore procul abstunt Catholici Doctores, quos num. illo 82. protulimus. Utopote qui non solum exigunt voluntatem ponendi ritum externum quomodo-cumque (quae voluntas est in homine iudice Sacramentum administrante) sed voluntatem eum ponendi ferio, sive eo externo modo, quo Ecclesia ponit.

Et vero Tridentinis Patribus propositum fuit 85 abstinere a damnandis opinionibus Catholicorum Doctorum, solasque haereses damnare, non sententias Catholicorum. Et si Catharini sententiam Tridentini Patres damnassent, nunquam commississent (ait Pallavicinus loco citato) ut per communes acclamationes ipsum ad Episcopatum promoverent; neque is qui tunc Synodo Legatus praerat, postea Pontifex Maximus, nobiliori hominem Thiarā exornasset: cumque excitata fuisset litteraria quadam contentio inter Catharinum, & S. Palaui Apostolici Magistrum, Pontificem Leo-

gati non rogassent, ut Palatii sui Magistrum mone-
ret de abstinendo ab omni molestia Catharino
inferenda, cujus vita & doctrina ab omnibus erat
commendata.

86 Sed tamen sententia Catharini, & sequacium,
non fuit damnata per Tridentinum, eam ideo
reiciendam censens, quia natura, valor & ef-
ficacia Sacramentorum pendet à libera voluntate
Christi influentis: quæ cum per se immediate
nobis non innotescat, nobisque proinde innotescere
debeat per aliquod medium; nec medium istud sit
sola humana & philosophica ratio (utpote
medium insufficienti ad notificanda nobis ea quæ
supra humanam & philosophicam rationem sunt)
superest ut medium istud sit vel Scriptura sacra,
vel traditio, cujus indices sunt, Concilia, Pon-
tifices, Patres, & argumenta inde deducta. Sed
ex his argumentum lumitur pro nostra sententia,
& non pro sententia Adversariorum. Si enim vera
esset sententia Adversariorum, consequens esset,
valere baptismum collatum à Ministro, qui omnem
ritum externum formamque baptizandi serio
(quantum seire fas est homini, non intuenti cor,
sed ea quæ exterius parent) observat, & obser-
vare vult, tamen in corde suo apud se diceret:
*Tamen velim serio, quoad externam apparentiam,
observare ritum Christianorum, non intendo tamen
quod facit Ecclesia, sed potius intendo Ecclesiam,
Christum. Et Christianos irridere.* Quod ne ipsi
quidem Adversarii dissentent; imò expressè fate-
tur Farvacquius loco citato in decisione casus 1.
& ibidem §. 6. in respons. 1. ad object. 2. ex S.
Thoma. Siquidem in prior loco declarat, vale-
re Sacramenta, collata à Paroco atheo, qui so-
litus erat in Sacramentorum administratione ex-
actissime servare formam Ecclesie, tam quoad
essentialia, quam quoad accidentalia; apud se ta-
men, priusquam ullum Sacramentum administra-
ret, consueverat dicere: *Nolo facere quod facit
Ecclesia, nolo baptizare, consecrare, absolvere;*
&c. In posteriore vero loco, cum sibi objecisset
S. Thomam 3. p. q. 64. a. 10. dicentem: *Intentio
Ministri potest perveris dupliciter, uno modo res-
pectu ipsius Sacramenti, puta cum aliquis non inten-
dit Sacramentum conferre, sed derisorie aliquid age-
re. Et talis perveritas tollit veritatem Sacramen-
ti, præcipue quando intentionem suam exterius ma-
nifestat.* Respondet, S. Thomam non agere de
irritatione merè interna, conaturque ex S. Thoma
periuadere quod valeat baptismus collatus ab in-
fidei, quamvis non solum existimet, totum quod
agitur nihil esse, sed & in animo totum irridere.

87 Verum enim vero consequens illud non vide-
tur admitti posse, non solum quia nimis accedere
videatur ad damnatum errorem Lutheri, sed &
quia damnatum videtur ab Alexandro VIII. qui
inter 31. propositiones, hanc 28. proscripsit: *Valet
Baptismus collatus à Ministro, qui omnem ritum
externum, formamque baptizandi observat. Intus
vero in corde suo apud se resolvit: non intendo
quod facit Ecclesia.*

88 Et (si consequens istud admitti posset) ulte-
rius consequeretur, Sacramentum validè confici
ab eo, qui serio quidem, quoad exteriorem appa-
rentiam, perageret totum ritum externum, quo
Ecclesia uti solet; sed interius non serio, sed jo-
co id totum perageret, ita ut sic haberet volun-
tatem serio in oculis hominum adhibendi mate-
riam & formam, ut tamen apud se in corde suo
diceret: *Sic volo exterius, in oculis hominum, se-
rio ritum illum peragere, ut interius, in oculis
Dei, non serio id velim, sed jocari.* Id enim probant,
siquid probant, argumenta Adversariorum,
maximè præcipuum, quod petunt ab inconveni-
entibus, quæ ex sententia nostra necessariò se-
qui putant. Si enim sententia nostra vera sit

(inquit) fideles nunquam adipisci poterunt
quietem conscientiarum suarum, neque extricare
se ab inquietudinibus, anxietatibus, & scrupu-
lis, ex eadem sequi natis. Quia nunquam habe-
re poterunt certitudinem de valore Sacramento-
rum à se receptorum, si aliud ad eorum valorem
ex parte Ministri necessarium sit, quam servare
ritum in Ecclesia solitum. Ad quod inconve-
niens vitandum, putant, antiquos Patres hoc u-
num circa valorem Baptismi, ab hæreticis col-
lati, inquisisse, an servassent formam Ecclesie,
vel Sacramenti. De intentione vero conferendi
Sacramentum, non leguntur fuisse solliciti. Quod
si ad vitandum dictum inconveniens, procuran-
damque pacem & securitatem conscientiarum,
non aliud inquirendum sit, nisi an servata sit ex-
terius forma Ecclesie vel Sacramenti, nec oportet
sollicitos esse de alia intentione, an in corde
suo jocum, non Sacramentum intenderit, qui il-
lud contulit: palam est pro valido habendum
Sacramentum, in cujus collatione serio quidem,
quoad exteriorem apparentiam, servata fuit forma
Ecclesie, vel Sacramenti; at interius non serio,
sed joco. Hoc autem ne ipse quidem Farvac-
quius admittit, sed ex parte interne voluntatis in
Ministro requiritur (inquit) serio, & non joco-
laris consensus in ritum, formamque, per quam scilicet,
quod Ecclesia intendit præbere Sacramentum. Pro-
batque 1.º ex Concilio Tridentino sess. 14. c.
6. ubi dicitur, non valere absolutionem, si Sacer-
doti animus (quo nomine haud dubie internam
significat voluntatem, seu intentionem) serio agen-
dis, & verè absolvendis desit. Et can. 9. non sufficere
ad absolutionem sacramentalem, si Sacerdos
non serio, sed joco absolvet. 2.º quia qui non se-
rio, sed joco administrat exteriorem ritum, for-
mamque Sacramenti, non habet intentionem ef-
ficacem faciendi quod facit Ecclesia, sed irriden-
di, subannandique, &c. Credibile verò non est,
Ecclesiam velle cooperari actionibus, quibus ip-
samet ludibrio & contemptui habetur.

Hactenus Farvacquius, optimè quidem. Sed ex 89
hac veritate perspicuum esse videtur, Ecclesiam
de alia sollicitam esse interna voluntate, seu in-
tentione, quam adhibendi exterius ritum, quem
ipsa adhibet. Siquidem ritus iste adhiberi potest,
exterius quidem serio, sed interius joco, nec a-
nimo faciendi Sacramentum, sive efficaci in-
tentione baptizandi, consecrandi, absolvendi, &c.
sed Ecclesiam irridendi, subannandi, &c. At
verò cum aliquis non intendit Sacramentum con-
ferre, sed derisorie aliquid agere, talis perveritas
tollit veritatem Sacramenti, ait S. Thomas num.
86. reclarus.

90 Probatum itaque sententia nostra 1.º ex Con-
cilio Florentino & Tridentino, requirentibus ut
Minister intendat facere quod facit Ecclesia. Ar-
qui Ecclesia non intendit tantum exterius abue-
re, seu serio (quoad exteriorem apparentiam) fa-
cere actiones sacramentales, materialiter & phy-
sicè sumptas, sed eas intendit formaliter & mor-
raliter ut Sacramentum, illasque reverà sic facit.

Confirmatur: quia dum Florentinum, ultra
materiam & formam, postulat intentionem facien-
di quod facit Ecclesia, aliam intentionem postu-
lat, quam ponendi materiam & formam, utpote
incluam in voluntaria positione materie & for-
mæ: postulat ergo intentionem faciendi Sacra-
mentum: cum præcipuum quod Ecclesia inten-
dit ponendo materiam & formam, sit Sacramen-
ti confectio, & intentionem faciendi quod facit
Ecclesia, accuratè distinguat à positione materie
& formæ, quam nemo ponit nisi volens; nemo
proinde sine voluntate, seu intentione ponendi.

2.º si ad verificandam intentionem faciendi
quod facit Ecclesia, quam requirit Florentinum

& Tridentinum, sufficeret velle serio (quoad apparentiam externam) ritum externum, materialiter & physice sumptum, sequeretur impium, hæreticum, atheum, habere intentionem faciendi quod facit Ecclesia, dum ritum externum poneret, & voluntarie poneret, serio quidem in oculis hominum, sive quoad apparentiam externam, interius tamen, & coram oculis Dei, non serio, sed merè joco, & merè ad deridendum Ecclesiam, & Christum. Ob ea quæ dixi n. 88. Sed hoc dici non posse, effeque nimis propinquum errori Lutheri, & contra doctrinam Concilii Tridentini, constat ex dictis tam numero illo 88. quam numero 86.

92 3°. ex sacris testimoniis habemus id non sufficere in nonnullis Sacramentis. Ex quibus ad reliqua rectè arguitur, cum eadem vel similis urgeat ratio. Imprimis non sufficere intentionem ponendi ritum externum, materialiter & physice sumptum, ad conficiendum Pœnitentiæ Sacramentum, habemus ex verbis istis evangelicis ad Ministrum istius Sacramenti: *Quorum remisistis peccata, remittuntur eis*. Neque enim censetur is remittere, qui verba remissionis, sine interna remittendi voluntate, merè materialiter & animo ficto pronuntiat, in corde potius intendens jocum & derisionem, vel simulationem, quam remissionem. Nec qui sic remitteret, quæ proximus in ipsum peccavit, in oculis Dei intuentis cor remittere censetur. Nec talis censetur remittere ut Judex, Deique Legatus (qualis est per verba illa constitutus) siquidem actus & sententia Judicis, si ex vero & serio animo non procedat, sed ex fitione & animo simulandi, vel jocandi, aut deridendi, nulla est; uti nulla lex absque voluntate obligandi, uti Theologi & Juristæ concorditer docent. Nec magis valida absolutio sacramentalis Judicis in forma deprecatoria uti olim conferebatur, & adhuc hodie (sæpente Farvacquo) valide confertur. Neque enim vera deprecatio esse potest, si interius deprecari nolis, sed jocari.

93 4°. similiter ex sacris Litteris habemus, quòd Sacramentum Extreme Unctionis non conficiatur solâ voluntariâ prolatione formæ illius, sed ad id necessarius sit internus orandi animus. Cum, Jacobo Apostolo teste, Sacramentum istud administraretur oratione Sacerdotis pro infirmo. Oratio verò externa, sine interno orandi animo, oratio non est. Sine interno proinde orandi animo Extreme Unctionis Sacramentum ab hæretico vel atheo Sacerdote valide non confertur.

94 5°. simile de Matrimonio argumentum habemus ex divina Scriptura, sacris Canonibus & SS. Pontificum declarationibus. Siquidem *causa efficiens matrimonium*, juxta Florentinum, est *mutuus consensus*. Quod & indicat Apostolus 1. Cor. 7. dicens: *Cui vult nubat*. Matrimonium quippe solo consensu contrahitur, cap. cum locum de sponsal. Nec sufficit quòd contrahentes ore, sed oportet quòd & corde consentiant, cap. duobus de sponsa duorum. Nec sufficit nudus internus consensus in id quod verba significant, ut à simili patet in aliis contractibus, qui non perficiuntur solâ verborum prolatione, tamen si voluntariâ & seriâ, si equidem ficta sit, (tamen si fitione parè internâ) id est absque interno animo contrahendi. Fictè namque initus contractus non est verus, uti to. 2. ostendimus. Proinde si verba, quibus matrimonium contrahi solet, libero, & (quantum exterius apparet) serio consensu protuleris, nihil equidem in oculis Dei conficies, si fictè & sine interna contrahendi intentione procelleris. Quia cum non intentio verbis, sed verba intentioni debeant deservire; non debet aliquis considerare verba, sed voluntatem, cap. in his de verb. signif. Et idèd, propositâ questione de sponsa

tione fictè celebrata, sive in qua contrahendi propositum vir non habuerat, Innocentius III. cap. tua nos de sponsalib. & matrim. respondet, *quid juris sit rescribentes, dicimus, quòd si res ita se habet, videlicet quòd ille, eam non proposuit ducere in uxorem, nec unquam consensit in eam personam, non debet ex illo facto conjugium judicari: cum in eo nec substantia conjugalis contrahatur, nec forma contrahendi conjugium valeat inveniri. Quoniam ex altera parte dolus solummodo adfuit, & desuit omnino consensus, sine quo cetera nequeunt sedus perficere conjugale*. Et cap. tuas de sponsa duorum: *si solus (consensus) desuerit, cetera, etiam cum ipso costu celebrata, frustrantur*. Et ratio est, quia id cuius dominium habeo, in alterum transferre non possum, sine mea voluntate. Cum ergo per contractum matrimonialem, una pars in alteram transferat dominium, seu potestatem sui corporis, translatio ista sine consensu ipsius fieri nequit. Quæ ratio sicut probat pro contractu, sic & pro Matrimonio Sacramento: utpote quod absque contractu subsistere nequit. Imò probat pro omni contractu, quo dominium transfertur. Omnis quippe res, per quas causas nascitur, per easdem dissolvitur. Sed ad acquirendum dominium non sufficit actus externus, quo ostendo me velle dominium acquirere, si interius habeam voluntatem contrariam, utique non acquirendi. Similiter ergo ad dissolvendum, sive transferendum dominium, non sufficit actus externus, quo significo me dominium transferre velle, si interius habeam voluntatem contrariam, utique non transferendi. Et idèd Clemens VIII. (apud Basilium Pontium l. 4. de matrim. c. 24. num. 4.) respondens ad casum nobilis femine, exponentis, se animo dissentientem viro nupsisse, declaravit, necessarium esse novum consensum, admonito prius marito de matrimonii nullitate.

6°. quando aliquid se habet indifferenter ad multa, oportet quòd per aliquid determinetur ad unum, si illud effici debeat (ait S. Thomas 3. p. q. 64. a. 8.) Ea verò que in Sacramentis exterius aguntur, habent se indifferenter ad multa. Quia possunt diversimodè agi; sicut ablutio aquæ, que fit in Baptismo, potest ordinari & ad mundiciam corporalem, & ad sanitatem corporalem, & ad ludium, jocum, & derisionem, & ad multa alia hujusmodi. Et idèd oportet quòd determinetur ad unum, id est ad sacramentalem effectum, sive ad efficiendum Sacramentum, per intentionem abluentis. Sed non determinatur ad unum, videlicet ad efficiendum Sacramentum per solam intentionem faciendi actionem, seu ablutioem. Hæc enim diversimodè agi potest, & ordinari ad multa, uti sanctus Doctor observavit. Neque per sola verba addita ablutio, sive per exteriorem formam Sacramenti: utpote quæ etiam potest diversimodè proferri, & ad multa ordinari, vel scilicet ad conficiendum Sacramentum, vel ad jocum, vel ad derisionem, vel ad simulationem, &c. Igitur ad perficiendum Sacramentum determinari debet per intentionem faciendi Sacramentum. Quæ quidem intentio exprimitur per verba, quibus continetur forma Sacramenti, quando animo serio, non ficto, nec derisorio proferuntur. Et hoc est quod sibi vult S. Thomas, dum post verba proximè relata dicit, quòd hæc intentio (faciendi scilicet Sacramentum) exprimitur per verba, quæ in Sacramentis dicuntur. Sed, ut idèd S. Doctor ait ibidem a. 10. ad 3. intentio ludicra vel jocola, in animo concepta (& idèd est de intentione fingendi) excludit veritatem intentionis, per quam perficitur Sacramentum. Siquidem, ut ibidem dixerat in corpore, cum aliquis, adhibendo materiam, & proferendo formam, non intendit Sacramentum conferre, sed derisorie aliquid agere, talis